



Taina Sfântului Botez- început nou al vieții prin unirea cu Hristos (The Sacrament of Baptism- new beginning of life through union with Christ)

PhD. Ștefan Florea

Faculty of Theology and Sciences of Education of the
Valahia University of Târgoviște,
ROMANIA,
E-mail: pr_florestefan@yahoo.com

ABSTRACT

English Abstract: *This article presents the The Holy Sacrament of Baptism- new beginning of life through union with Christ. The sacraments were instituted by Christ and were part of the Liturgical Tradition of the early Christian Church. Holy Baptism is the first of seven Sacraments in the Orthodox Christian Church. The Lord Jesus who instituted Baptism, said of the Disciples: „Go therefore and make disciples of all nations, baptising them in the name of the Father and of the Son and of the Holy Spirit...” (Matthew 28,19). Baptism is necessary for salvation (John 3,5), and man is born a new life, new Christian is a child of God. Baptism is the basis of the whole Christian life held in the Church.*

Romanian Abstract: *Acest articol tratează despre Sfânta Taina a Botezului, ca început nou de viață, prin unirea cu Hristos. Tainele au fost instituite de Hristos și au făcut parte din tradiția liturgică a Bisericii Crestine. Sfântul Botez este prima dintre cele șapte Taine ale Bisericii Crestine Ortodoxe. Domnul Iisus a instituit botezul, poruncind ucenicilor Săi: „Drept aceea, mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh...” (Matei 28,19). Botezul este necesar pentru mântuire (Ioan 3,5), prin care omul se naște la o nouă viață creștină, și este fiu al lui Dumnezeu. Botezul este baza întregii vieți creștine desfășurată în Biserică.*

Keywords: Sacrament of Baptism, ecclesial, virtues, christian,

Introducere

Întreaga creație, și în mod special omul, după repercusiunile structurale ale păcatului, este supus trasfigurării și înnoirii date de jertfa și învierea lui Hristos. Acest fapt al schimbării este realizat de Hristos și actualizat de cadrul Bisericii, în Sfintele Taine. Prin Sfintele Taine omul devine o făptură nouă, ce trăiește în unire cu Hristos [1]. Unirea omului cu Dumnezeu prin har în Sfintele Taine, este înfăptuită în vederea îndumnezeirii.

Inițierea în acest urcuș spiritual de unire cu Hristos este realizată în Biserica prin Botez și Mirungere și Euharistie, continuându-se pe parcursul întregii vieți. Această renașterea a omului recapitulează în unirea cu Hristos, modul nașterii celei de la începutul lumii. Părintele Dumitru Stăniloae[2] arată că întocmai creației dintâi când Duhul Sfânt care se purtă pe deasupra apelor (Facere 1,2) și Logosul divin face să se nască viața nouă prin unirea Duhului Sfânt cu apa de la Botez. În apa Botezului se afla materia lumii în chipul ei transformat, metamorfozat precum și raționalitatea lumii pe care ipostatic o aduna în Sine Însuși Hristos Cuvântul Întrupat. Această iconomie cu Duhul Sfânt ca și în prima zi a creației face ca Botezul să devină un mijloc de naștere al unei realități în care stăpânește de această dată Hristos biruitorul morții[3]. În Botez, prin asumarea morții omului vechi și prin



Îmbrăcarea omului nou are loc procesul de restaurare a firii umane pe care haric Hristos îl actulează personal în fiecare nou membru al Bisericii. Referindu-se la efectele Tainei Sfântului Botez, Fericitul Augustin arată că fiecare dintre noi trebuie să moară păcatului, precum Hristos Însuși a murit păcatului, și să renască la viață din cristelniță, precum El a înviat din mormânt. „Botezul este dat ca să murim și să renaștem (Baptismus datur, ut moriamur, et reviviscamus)”[4]. Botezul ne face mădulare ale trupului tainic al lui Hristos-Biserica, încadrându-ne haric ca membre în marea comunitate a poporului lui Dumnezeu: „Căci după cum trupul unul este și are mădulare multe și toate mădularele unui trup, deși sunt multe, sunt un trup, așa și Hristos. Pentru că într-un Duh ne-am botezat noi toți” (I Cor. 11, 12-13).

1. De la rigoarea grupărilor religioase contemporane Mântuitorului la viața nouă creștină

Iisus Hristos, așa cum este prevestit de Sfântul Ioan Botezătorul, este, *Trimisul lui Dumnezeu, Învățătorul și Mântuitorul* (Matei 23,8). Hristos în activitatea Sa pământească a ales apostoli, sau ucenici dintre oamenii simplii, a căror aspirație era dobândirea împărăției lui Dumnezeu și nu a lumii. Tocmai de aceea Mântuitorul nu a ales ucenici din rândul cărturarilor timpului „a sinedriștilor din Ierusalim, pentru că toți aceștia erau corupți și perversi în mentalitatea lor, de aceea ucenicii și i-a ales din rândul galileenilor, care trăind departe de centrul iudaismului, erau capabili a fi crescuți pentru idei noi și curate.”[5]

Grupările religioase din vremea Mântuitorului sunt caracterizate printr-un rigorism și o severitate extremă. În comunitățile evreiești, cele mai cunoscute fiind grupurile de esenieni și terapeuți. Perioada Noului Testament este contemporană cu ocupația romană (63 î. Hr - 135 d. Hr) a Palestinei. Pompei a devenit primul împărat roman care i-a supus pe iudei și a pus piciorul în templul lor în baza dreptului de cuceritor[6]. În toată perioada dominației romane poporul iudeu, ca și în Vechiul Testamenteste putem spune, este obsedat de dorința eliberării, în interiorul comunității existând dorința de salvare dar și de unitate. Izvorul principal pentru istoria acestei perioade și a instituțiilor ei sociale, politice și religioase îl constituie opera autorului evreu Iosif Flaviu[7]. Iudaismul pe care ni-l descrie Iosif Flaviu cuprindea trei „partide” principale: *farisei, saducheii, esenii*, pe care el le numește (*haireseis*)[8], „partide religioase”, sau secte. Iosif Flavius face o prezentare a iudaismului dându-i o tentă filosofică, încercând să radiografieze modul de viață al fariseilor, saducheilor și esenienilor. În prezentarea sa Iosif Flavius compară pe *esenieni* cu *pitagoreicii*[9], pe farisei cu stoicii. Primii au toate bunurile în comun și duc o viață simplă, dedicată celibatului[10]; ceilalți refuză luxul[11], fiind consacrați cunoșterii amănunțite a Legii lui Moise și a interpretării tradițiilor, a legilor nescrise ale Torei[12].

Procurările ascetice ale grupărilor întâlnite în Noul Testament păstrează tradițiile iudaice împământinate din perioada marilor profeți. Astfel întâlnim oameni „care alegeau celibatul din motive religioase, în special esenienii. Și nazireii practicau abstenența, dar numai pentru o perioadă de timp”[13]. Fie că vorbim de: *fariseii* care erau fie preoți sau laici, interpreții consacrați ai legii, riguroși față de prescripțiile mozaice, dar lipsiți de fapte, sau de *Saducheii*, aristocrați care urmau legea biblică însă nu „tradițiile” fariseice, sau de *Esenienii*, cei care constituiau un partid de preoți și laici, toți au practicat un fals ascetism, considerându-se cei aleși și consacrați, sigurii îndreptățirii să cunoască tainele divine. Rigiditatea credinței acestor partide religioase a generat repulsia față de activitatea Mântuitorului.

Unii cercetători au încercat să facă o corelație între viața pusnică a Sfântului Ioan Botezătorul, sau a Mântuitorului, sau a primilor creștini vorbind despre o legătură cu esenienii. Esenienii, sunt menționați aproximativ din anul 150 î.d.Hs., ca fiind o societate de asceți ce trăiau în jurul Marii Moarte, retrași din lume, încercând să se desprindă de păcate și de rău. Însăși etimologia cuvântului, indică faptul că esenienii sunt urmașii Hasidiților (*Hasîdîm*)



sau Evlavioșilor, din textele ebraice, aramaicul hasayya', hasîn, „pioșii”, și în latină esseni[14].

O viață mai austeră față de eseieni duceau terapeuții, organizați în pustiul Egiptului, în preajma Lacului Mereotis, pe la începutul ultimului secol î.d.Hs. Ascetismul terapeuților era dur, retragerea din lume era totală, având ca scop realizarea extazului și a celei mai înalte viziuni a lui Dumnezeu. Potrivit lui Filo din Alexandria și lui Iosif Alexandrinul trăiau în case foarte simple, doar pentru a fi feriți de arșița zilei și frigul nopții și se rugau de două ori pe zi, dimineața pentru o zi de fericire adevărată.

Asceza pe care o realizează Mântuitorul este supremă pentru că El este însuși finalitatea ei. Înainte de marile momente ale Răscumpărării, Hristos trece printr-o pregătire ascetică: post și rugăciune, în pustiu sau în grădina Ghețimani, tocmai pentru a arăta care este calea ce duce la desăvârșire, care ne întărește pentru a ne elibera de patimi.

2.Referințe baptismale testamentare: Activitatea Sfântului Ioan Botezătorul și a Mântuitorului Iisus Hristos

Cuvântul grec folosit în Noul Testament pentru botez este (βαπτίζειν), care exprimă atât acțiunea de a cufunda cât și a scufunda. În Septuaginta, traducerea greacă a Vechiului Testament, termenul baptizein (βαπτίζειν) apare doar de 4 ori. O singură dată IV Regi 5,14 se referă la scufundarea unui om în apă pentru o curățire rituală. Iosif Flaviu întrebuințează termenul baptismós (βαπτισμός) - Botez - în cadrul relatării sale despre Ioan Botezătorul.

Cel mai semnificativ botez, menționat în Noul Testament, este cel săvârșit de Sfântul Ioan, care a primit din acest motiv și titlul de *Botezătorul*. Botezul efectuat de Ioan avea loc în apa Iordanului și presupunea o mărturisire a păcatelor și o pocăință interioară (Matei, 3,16; Msrcu 1,4; Luca 3,3). Sfântul Ioan, Înainte-mergătorul și Botezătorul Domnului a primit de la însuși Domnul Hristos mărturia că el era cel mai mare dintre toți oamenii născuți din femeie și cel dintâi între Proroci. Pe când încă se afla în pântecele maicii sale, Elisabeta, el a tresărit de bucurie în preajma lui Mesia pe care îl purta Prea Sfântă Maică Domnului(Luca 1,39-54). La maturitate potrivit tradiției creștine, el, s-a retras în pustiu, trăind ascetic, în post, acoperit cu o haină din păr de cămilă și încins cu o curea de piele (aceasta semnificând stăpânirea tuturor pornirilor trupești). Regăsind, starea de armonie a firii noastre create pentru a se dedica numai lui Dumnezeu, Ioan Botezătorul se hrănea cu lăcuste și miere sălbatică, și își ținea în contemplare mintea netulburată de grijile acestei lumi. În anul 15 al domniei cezarului Tiberiu (anul 29), Ioan, când a auzit Cuvântul lui Dumnezeu în pustie, vine Iordanului, pentru a predica pocăința pentru poporul ce îl căuta. El îi boteza în apele Iordanului în semn de curățire de păcatele lor, și pentru a-i pregăti să îl primească pe Mântuitorul și îi îndruma la pocăință, decât să se laude că sunt fiii lui Avraam. Reluând cuvintele prorocului Isaia, spunea: „Un glas strigă: În pustiu gătiți calea Domnului, drepte faceți în loc neumblat cărările Dumnezeului nostru. Toată valea să se umple și tot muntele și dealul să se plece; și să fie cele strâmbe, drepte și cele colțuroase, căi netede. Și se va arăta slavă Domnului și tot trupul o va vedea căci gura Domnului a grăit”(Isaia 40, 3-5).

În jurul Sfântului Ioan Botezătorul s-au adunat mulți oameni doritori de pocăință, dintre ei unii devenind ucenicii lui, pe care se presupune că îi învăța să adopte un mod de viață asemănător cu al său. Însuși Înaintemergătorul arată că botezul său este o prefigurare a botezului creștin dar și o pregătire a primirii lui Hristos, de aceea el zice: „Eu botez cu apă, dar după mine vine cel ce botează cu Duh Sfânt și cu foc, căruia eu nu sunt vrednic să-i dezleg încălțămintele” (Luca 3,16; Matei 3,11; Marcu 1,8).

Iisus Hristos, este botezat de Ioan în apele Iordanului, pentru a împlii „toată dreptatea” (Matei 3,15), primind ca om pe Duhul Sfânt, ce se pogoară în chip de porumbel asupra lui (Marcu 1,10), fiind descoperit lumii de către Dumnezeu Tatăl ca „Fiul lui



Dumnezeu cel iubit în care a binevoit”, mântuirea și sfințirea oamenilor (Marcu 1,11). Dar precizăm în mod clar că botezul creștin nu este cel săvârșit de Ioan Botezătorul, ci este cel întemeiat de Iisus Hristos. În acest sens însuși Înaintemergătorul a declarat: „Eu botez cu apă, dar după mine vine cel ce botează cu Duh Sfânt și cu foc...” (Luca 3,16; Matei 3,11; Marcu 1,8). Botezul lui Ioan nu ierta păcatele, ci numai îi pregătea pe oameni pentru pocăință. Din Faptele Apostolilor vedem că Sfântul Pavel a săvârșit botezul lui Iisus aceluia care din ignoranță au primit numai botezul lui Ioan: „Și a fost când era Apolo în Corint, trecând Pavel prin părțile cele mai de sus, a venit în Efes și, aflând pe unii ucenici, a zis către ei: Ați primit Duhul Sfânt după ce ați crezut? Iar ei au zis: încă nici n-am auzit dacă este Duh Sfânt. Și a zis către ei: Dar cu ce botez v-ați botezat? Iar ei au zis: Cu botezul lui Ioan. Atunci Pavel a zis: Ioan a botezat cu botezul pocăinței, zicând să creadă în cel ce vine după el, adică în Iisus. Și auzind, s-au botezat în numele Domnului Iisus” (Fapte 19,1-5).

Botezul lui Ioan era asemănător spălărilor legale și ritualice ale evreilor, dar Botezul lui Iisus este al răscumpărării, al renașterii la viața harului, și al eliberării de păcat și moarte. Prin Patimă și învierea Sa, Hristos a împărtăși întregii umanități asumate în El ca trup, viața ce veșnică. Prin urmare, este o deosebire esențială între botezul lui Ioan și botezul creștin, făcut în numele Sfintei Treimi, ca actualizare harică a roadelor mântuitoare ale jertfei hristice.

În concordanță cu Sfânta Scriptură, precizăm că Iisus Hristos a fost botezat de către Ioan nu pentru că avea nevoie de pocăință, ci pentru a „împlini toată dreptatea” (Matei 3,15), adică pentru a asuma total condiția umană, până la suferință și moarte. În actul botezului la Iordan, „Fiul lui Dumnezeu întrupat, Iisus Hristos se înfățișează oamenilor ca trimisul lui Dumnezeu prin excelență, Acela despre care au scris profeții, cu referire strictă la vestirea și scopul misiunii profeților” (Isaia 61,1).[15] În același timp, prin botezul Său, care preînchipuie moartea și învierea Sa (Luca 12, 50), Mântuitorul anticipează transformarea întregului univers, al cărui simbol este apa. „El S-a născut și a fost botezat ca să curățească apa prin patima Sa”, spune Sfântul Ignatie. „În El și numai în El suntem eliberați de orice alienare și rătăcire, de robia față de puterea păcatului și a morții.”[16]

Taina Sfântului Botez este direct legată de manifestarea Bisericii în lume. Biserica a fost întemeiată în mod concret, istoric, în momentul când Sfântul Duh s-a revărsat peste Sfinții Apostoli care „erau toți Apostolii împreună la un loc”(Fapte 2,1) și când, ca urmare a credinței în Hristos, s-au botezat ca la trei mii de oameni (Fapte II, 14-41). „Iar Petru a zis către ei: Pocăiți-vă și să se boteze fiecare dintre voi în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre, și veți primi darul Duhului Sfânt. Căci vouă este dată făgăduința și copiilor voștri și tuturor celor de departe, pe oricâți îi va chema Domnul Dumnezeuul nostru” (Fapte. 2, 38-39). În această zi de naștere a Bisericii, lucrarea Sfântului Duh, ca element de unitate, se face văzută și simțită prin puterea glosolaliei, ca exercitare a preoției lui Hristos în mod concret (Fapte 2,4). În următoarele pasaje, botezul cu Duhul Sfânt era urmat de fiecare dată de momentul pocăinței. De asemenea Scriptura amintește pe diaconul Filip care întâlnește pe drumul ce ducea de la Ierusalim la Gaza un prozelit famen mare dregător al reginei Candachia a Etiopiei, care se convertește și e botezat. Astfel el s-a întors creștin în Etiopia, binevestind pe Hristos în țara care se afla dincolo de granița cea mai sudică a Imperiului roman. Diaconul Filip a plecat apoi la Cezareea Palestinei (Fapte 26-40). Propoveduirea creștină a avut succes și printre iudeii și prozelitii din Cezareea Palestinei, capitală politică a țării, ridicată de regele Irod cel Mare (39 î. Hr. - 4.d.Hr.), unde se afla reședința procuratorului și a garnizoanei romane. Un ofițer roman, Corneliu, centurion în cohorta Italică, era prozelit „cucernic și temător de Dumnezeu cu toată casa lui” (Fapte 10,2), care făcea rugăciuni și săvârșea multe fapte bune. Prin botezul sutașului roman Corneliu și al familiei sale, se câștigă un principiu foarte important: primirea neamurilor în Biserică.



Propovăduirea Evangheliei lui Hristos la toate neamurile și botezarea lor în numele Sfintei Treimi a devenit o vocație ecclerzuală Apostolică, absolut necesară creșterii Trupul Hristic- Biserica, așa cum o arată primele secole creștine. De aceea Botezul a devenit actul de credință și de cult prin care sporește comunitatea bisericească.

3. Sfânta Taină a Botezului, semnificații existențiale teologice

Sfântul Botez este Taina prin care omul primește iertarea de păcatul strămoșesc dar și personal, fiind renăscut la o viață nouă, devenind membru al Bisericii. Botezul este începutul vieții spirituale a creștinului. El este numit: baia nașterii celei de a doua, ușa de intrare în creștinism și în Biserica, fiind în același timp și prima condiția necesară pentru primirea celorlalte Sfinte Taine. Prin *Taina Botezului* crește Trupul tainic al Domnului, se extinde taina întrupării Cuvântului. Prin Botez Biserica primește membri noi. Acești membri sunt credincioși care poartă în ființa lor imprimată lucrarea sacramentală a Botezului.

Sfânta Taină a Botezului a fost instituită de Mântuitorul Iisus Hristos după momentul Învierii. Evanghelia Sfântului Matei cuprinde porunca de a propovădui credința creștină în toată lumea, care reprezintă de fapt momentul întemeierii Tainei Sfântului Botez. Încununarea acestei activități fiind botezul în numele Sfintei Treimi: „Și apropiindu-Se Iisus, le-a vorbit lor, zicând: Datu-Mi-s-a toată puterea, în cer și pe pământ. Drept aceea, mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă, și iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului. Amin” (Matei 28,18-20).

Taina botezului instituită de Mântuitorul, a fost prefigurată încă din Vechiul Testament prin: circumciziunea fiilor lui Israel, ca semn al legământului lor cu Dumnezeu (Deut, 30,6; Col., 2, 11; Rom., 2, 28-29); de botezul lui Ioan (Ioan1,33) ca ritual pregătit pentru primirea lui Mesia de către evrei și adevărarea lui față de lume (Matei, 3, 11).

Taina Botezului stă la începutul vieții duhovnicești, fiind „naștere din apă și din Duh” sau nașterea cea duhovnicească, ca înnoire a întregii ființe umane, partea văzută - trupul și partea nevăzută -sufletul. „Au nu știți că toți câți în Hristos Iisus ne-am botezat, întru moartea Lui ne-am botezat? Deci ne-am îngropat cu El, în moarte, prin botez, pentru ca, precum Hristos a înviat din morți, prin slava Tatălui, așa să umblăm și noi întru viața vieții; Căci dacă am fost alțiți pe El prin asemănarea morții Lui, atunci vom fi părtași și ai învierii Lui”(Rom 6, 3-5). Teologia patristică consemnează că botezul, rezidește întreaga ființă a omului cu puterea Duhului Sfânt. Sfântul Vasile cel Mare zice: „Cel botezat este reînnoit fără a fi topit din nou, este recreat fără a fi sfârâmat, este tămăduit fără a fi încercat prin durere, este renăscut fără mamă și cel ce era stricat și întinat de plăcerile vicleniei este plin de sevă, a întinerit și a revenit la adevărata floare a tinereții”[17]. Un mare teolog ține să precizeze faptul că atunci „Când ieșim din apa Botezului noi avem în suflet pe însuși Mântuitorul nostru și încă nu numai în suflet, ci și pe frunte, în ochi ba și în mădule și în cel mai ascuns ungher al ființei noastre. Și îi avem plin de mărire, curat de orice păcat și lipsit de orice slăbiciune, așa cum a înviat și cum S-a arătat Apostolilor, precum era când S-a înălțat la cer și, în sfârșit cum va fi când va veni iarăși ca să ne ceară comoara pe care ne-a încredințat-o”[18]. Ceea ce omul primește la Botez este darul lui Dumnezeu fără să aibă vreun merit „căci după cum ne-a zidit fără voia noastră, tot așa ne învie fără să ceară ajutorul nostru”[19]. La botez preotul este doar iconomul prin care Hristos lucrează. Această lucrare înnoitoare a harului divin izvorăște din sânul Sfintei Treimi, cu puterea căreia este săvârșit botezul: „În numele Tău Doamne, Dumnezeul adevărului și al Unuia Născut Fiului Tău și al Duhului Tău cel Sfânt, pun mâna mea pe robul Tău acesta (N) care s-a învrednicit a scăpa către numele Tău cel Sfânt și a se păzi sub acoperământul aripilor Tale”[20]. Astfel botezul este lucrare treimică, în cadrul economiei eclesiale, așa cum se vede din cuprinsul formulei rituale din



momentul întreitii aprofundării în apă sfințită: „Se botează robul lui Dumnezeu (N), în numele Tatălui Amin, și al Fiului Amin, și al Duhului Sfânt Amin”.

Datorită credinței, neofitul aderă la realitatea mântuitoare intrând prin Botez într-o nouă stare a sfințenie. Un botez săvârșit cu respectarea conoanelor, dogmelor și cultului Bisericii Ortodoxe are efecte multiple: „curățește omul de păcatele personale, apoi îl eliberează de lanțurile pe care le-a pus neamului omenesc păcatul protopărinților, dar mai mult îl ipostaziază pe om în Hristos, moment care devine cauza tuturor celorlalte bunuri mântuitoare primite în cadrul eclesial. Importanța Botezului reprezintă pentru om un eveniment ontologic deoarece îi remodelează și îi reântregește cu adevărat existența creată”[21]. Sfântul Ioan Gură de Aur enumera nu mai puțin de 10 aspecte ale lucrării harului asupra omului în acru Botezului: „Cei ce până ieri erau robiți, acum sunt liberi și cetățeni ai Bisericii, cei ce erau mai înainte întru rușinea păcatelor acum sunt întru îndrăzneală și dreptate. Și nu numai liberi, ci și sfinți, nu numai sfinți, ci și dreți, nu numai dreți, ci și fii, nu numai fii, ci și moștenitori, nu numai moștenitori, ci și frați ai lui Hristos, nu numai frați ai lui Hristos, ci și împreună moștenitori, nu numai împreună moștenitori, ci și mădulare ale lui Hristos, nu numai mădulare ale lui Hristos, ci și biserică, nu numai biserică, ci și mădulare ale Duhului... Mulți cred că singurul dar este iertarea păcatelor, noi însă am numărat zece vrednicii, de aceea botezăm pe copii, deși nu au păcătuit: ca să li se adauge sfințenia, dreptatea, înfierea, moștenirea, înfrățirea, să fie mădular al lui Hristos, sălaş al Duhului”[22]. Așadar Taina Sfântului Botez este momentul intrării și trăirii adevăratei vieți, cea creștină, mereu ancorată în procesul desăvârșirii, prin credință și iubire.

Concluzii

Sfântul Botez este Taina prin care omul primește iertare de păcatul strămoșesc, și personal, fiind renăscut haric spre o viață nouă și devenind membru al Bisericii. Botezul este începutul vieții spirituale a creștinului.

Ca încorporare în Hristos, botezul este, după învățătura Bisericii noastre Ortodoxe, începutul relației și comuniunii personale cu Hristos, care crește prin celelalte Taine, Mirungerea și Euharistia. Botezul apare nu numai ca un dat, sau rezultat, ci și ca o misiune spre viața harică a Duhului Sfânt, pogorât continuu de Hristos, Capul Bisericii, asupra membrilor Trupului Său, cu scopul mântuirii și sfințirii lor.

Referințe bibliografice

- [1]. Profesor. Dr. Nicolae Mladin, *Prelegeri de mistica Ortodoxa*, Ed. Veritas, Târgu Mures, 1996, p.100
- [2].¹Pr. Prof. D. Staniloae, *Teologia Dogmatica Ortodoxa*, EIB, Bucuresti, 1997, vol. III, p.27
- [3]. *Ibidem* 27
- [4]. S. Aurelii Augustinii, *Opera Omnia*, vol. I, *Enchiridion sive De fide, spe et charitate*, Ediție bilingvă, text latin-român, traducere, note introductive, note și comentarii de Vasile Sav, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002, pagina 70, respectiv 71
- [5]. Dr. V. Gheorghiu, *Comentariu la Evanghelia după Matei*, Vol. I, Cernăuți 1925 p. 184
- [6]. A se vedea mai pe larg, Tacitus, *Istorii* 5, 9, Edit. I.B.M. al BOR., București, 1956
- [7]. Cf. Pr. Prof. D. Abrudan, „Iosif Flaviu - Istoric al epocii intertestamentare. Importanța sa pentru cunoașterea contextului în care a apărut creștinismul”, în rev. „Mitropolia Ardealului”, nr. 3 (1987), 8 - 20; în română, opera lui Iosephus Flavius este tradusă pentru prima dată de către Gheneliwolf și Ion Acsan și publicată la Edit. Hasefer, București 2001 – 2002



- [8]. Josephus Flavius, *Antichități iudaice*, XVIII, I, 2 – 5, vol. II, Ed. Hasefer, București, 2004, pp. 438-440; Idem, *Istoria războiului iudeilor împotriva romanilor*, II, VIII, Ed. Hasefer, 2002, pp. 159-164
- [9]. Idem, *Antichitățile iudaice*, XV, X, 4: „Aceștia (esenienii) fac parte din categoria celor care își duc viața după reguli adoptate de pythagoreici la greci .
- [10]. *Antichitățile iudaice*, XVIII, I, 5.
- [11]. *Ibidem*, XVIII, I, 3.
- [12]. Stelian Tofană, *Introducere în studiul Noului Testament*, vol 1, ed. a II a., Edit. Presa Universitară Clujeană, 2000, p. 296
- [13]. Prof. Dr. Constantin Mihoc, *Taina căsătoriei și familia creștină*, Ed. Teofania, Sibiu, 2002, p. 18
- [14]. A se vedea mai amănunțit: Pr. V. Godeanu, *Importanța marilor descoperiri biblice de la Marea Moartă*, în rev. „Ort.” An VI, 1956, pp. 628-671; I. Moscovici, *Descoperirile arheologice făcute în 1958, în apropiere de Qumran*, în rev. „S.T.” nr. 9-10, 1959, pp. 607-618; E. Popescu, *Descoperirile de la Marea Moartă și din deșertul iudaic*, în „Studii și cercetări de istorie veche.” An. IX, 1958, pp. 482-490; Atanasie Negoită, *Manuscrisele de la Marea Moartă în studiile mai noi*, în rev. M. A., an IV, 1960, pp. 333-334.
- [15]. Pr.Prof.Dr. Ioan Ică jr, Germano Marani, *Gândirea Socială a Bisericii*, Ed. Deisis, Sibiu, 2002, p.20
- [16]. Pr.Prof.Dr.Constantin Berea, *Hristos în centrul misiunii Bisericii în Dialog Teologic nr.4/1999*, Ed. Presa Bună, Iași, 1999, p.92
- [17]. Sfântul Vasile cel Mare, apud Pr.Prof. Ioan Mircea, *Taina Botezului*, Ortodoxia, nr.3-4, 1979,p.757
- [18]. Nicolae Cabasila, *Despre viața în Hristos*, studiu introductiv și traducere Pr.Prof .Teodor Bodogae, București, 2001, p.45
- [19]. *Ibidem*, p.68
- [20]. Molitvelnic, 1MB al BOR,București,2002,p.17
- [21]. Panayotis Nellas, *Omul - animal îndumnezeit*, Deisis, Studiu introductiv și trad, de Ioan I. Ică Jr., Sibiu, 1994, p.89
- [22]. Sf. Ioan Gura de Aur, *Cateheze baptismale*, Oastea Domnului, Traducere și note Pr. Marcel Hancheș, Sibiu, 2003, p.59